

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«БЛОЦЕРКІВСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора
з навчальної роботи

 Олена СЕРПЕНКО
М. 062023

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
ТА ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ В ГАЛУЗІ»

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИЙ
СТУПІНЬ:

Фаховий молодший бакалавр

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ:

22 Охорона здоров'я

СПЕЦІАЛЬНОСТЬ:

221 Стоматологія

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА
ПРОГРАМА:

Стоматологія ортопедична

Робоча програма з навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці в галузі»
складена для здобувачів фахової передвищої освіти спеціальності Стоматологія, освітньо-професійна програма Стоматологія ортопедична
№ 01/2023

Розробник:
КЛИМЕНКО Тамара

Робоча програма розглянута на засіданні циклової комісії природничо-наукових дисциплін

Протокол від 31.08.2023 № 1

Голова циклової комісії Т.К. Тамара КЛИМЕНКО

Схвалено методичною радою

КЗ КОР «БІ МЕДИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ»

Протокол від 31.08.2023 № 1

Голова методичної ради М.С. Максим СЕРБІН

Продовжено методичною радою:

на 20__/20__ , Протокол від __, __, 202__ №

— (дата) № 1 (27/30/2023)

на 20__/20__ , Протокол від __, __, 202__ №

— (дата) № 1 (27/30/2023)

на 20__/20__ , Протокол від __, __, 202__ №

— (дата) № 1 (27/30/2023)

Робоча програма складається з наступних структурних підрозділів:

- 1) Опис навчальної дисципліни.
- 2) Пояснювальна записка (мета та завдання навчальної дисципліни).
- 3) Очікувані результати навчання.
- 4) Структура навчальної дисципліни.
- 5) Тематичні плани з навчальної дисципліни:
 - 5.1. Тематичний план з навчальної дисципліни.
 - 5.2. Тематичний план лекційних занять.
 - 5.3. Тематичний план практичних занять.
 - 5.4. Тематичний план самостійної роботи.
 - 5.5. Тематичний план консультативних занять.
 - 5.6. Перелік практичних навичок.
- 6) Зміст навчальної програми.
- 7) Перелік питань до складання екзамену.
- 8) Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів фахової передвищої освіти.
- 9) Список рекомендованої літератури: основна, допоміжна.
- 10) Інформаційні ресурси (Internet).
- 11) Методичне забезпечення.

**1. Опис навчальної дисципліни
«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ В
ГАЛУЗІ»**

Найменування показників	Освітньо-професійний ступінь. Галузь знань. Спеціальність.	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів –	Освітньо-професійний ступінь Фаховий молодший бакалавр	(обов'язкова/вибіркова)	
	Галузь знань 22 Охорона здоров'я (шифр і назва)		
	Спеціальність (шифр і назва)		
Модулів –	Освітньо-професійна програма Стоматологія ортопедична	Від підготовки:	
Змістових модулів –		1-й	-й
		-й	-й
		-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)		Лекції:	
		20 год.	год.
		год.	год.
		Практичні:	
		40 год.	год.
		год.	год.
	год.	год.	
Загальна кількість годин –		Семінарські:	
		год.	год.
		год.	год.
		Лабораторні:	
		год.	год.
		год.	год.
		Самостійна робота:	
		30 год.	год.
		год.	год.
Тижневих годин: аудиторних – самостійної роботи -		Індивідуальні завдання:	
			год.
		Вид контролю:	
		Екзамен	

2. Пояснювальна записка

Життя і здоров'я людини — одна з найбільших цінностей суспільства.

Упродовж усієї історії існування людство прагнуло дбати про свою безпеку. Однак зараз, в умовах загострення екологічної ситуації, соціальних і воєнних протиріч, суттєвих змін у техногенній сфері, що посилюють ймовірність виникнення глобальних небезпек (АЕС, космічні технології тощо), збитків від аварій, катастроф, стихійних лих тощо, соціальна безпека — одна з головних проблем держави. Тому потреба у формуванні знань безпеки життєдіяльності та охорони праці як умови забезпечення життя і здоров'я людини найбільш актуальна. Одним із шляхів виконання цього завдання є вивчення здобувачами освіти навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці в галузі».

Вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці в галузі» — важливий крок у розширенні світогляду майбутніх медичних працівників, їх захист у процесі виробничої та побутової діяльності в умовах надзвичайних ситуацій мирного і воєнного часу.

Безпека життєдіяльності та основи охорони праці в галузі, як наукова дисципліна виникла на перетині соціально- правових, технічних і медичних наук, науки про людину, теорії ризику. Головні об'єкти її дослідження: людина в процесі та організації праці, виробниче середовище тощо. На підставі даних досліджень постійно розробляються заходи щодо підвищення рівня забезпечення безпечних і здорових умов праці.

Необхідність забезпечення здорових і безпечних умов праці в закладах охорони здоров'я зумовлює потребу відповідної підготовки фахових молодших бакалаврів закладів вищої освіти.

Навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці в галузі» складається з двох модулів:

- Безпека життєдіяльності,
- Основи охорони праці в галузі.

У першому модулі здобувачі освіти вивчають питання безпеки життєдіяльності в надзвичайних ситуаціях, класифікацію можливих надзвичайних ситуацій мирного та воєнного часу, способи захисту людей від уражаючих факторів: аварій, катастроф, стихійного лиха.

У другому модулі розглядаються основні положення основ законодавства України про працю, Закон України «Про охорону праці», нормативні акти з охорони праці та її організація в закладах охорони здоров'я, вивчаються небезпечні та шкідливі фактори, які виникають в закладах охорони здоров'я та правила техніки безпеки. Крім того, розглядаються питання протипожежної безпеки: закон України «Про пожежну безпеку», причини пожеж та їхня профілактика в ЗОЗ.

На практичних заняттях здобувачі освіти повинні засвоїти головні підходи та заходи збереження життя, здоров'я та захисту працівників в умовах загрози і виникнення небезпечних та надзвичайних ситуацій, правила охорони праці на

відповідному робочому місці, вміти оцінювати загальну й медичну обстановку в структурних підрозділах медичних установ, яка виникає внаслідок надзвичайної ситуації.

У кінці вивчення дисципліни проводиться екзамен.

За навчальним планом дисципліну «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці в галузі» вивчають на першому році навчання.

Види навчальних занять згідно з навчальним планом:

- лекції,
- практичні заняття,
- самостійна позааудиторна робота.

Для вивчення навчальної дисципліни програмою передбачено 90 год., з них: лекційні заняття – 20 годин, практичні заняття – 40 годин; самостійна робота – 30 годин.; екзамен – 6 годин.

Метою вивчення дисципліни є надання знань, умінь, здатностей (компетенцій) для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах (об'єктах господарської, економічної та науково-освітньої діяльності), формування у здобувачів освіти відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

Завдання вивчення дисципліни полягає у набутті здобувачами освіти знань, умінь і здатностей (компетенцій) ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог безпеки та охорони праці та гарантуванням збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності.

3. Очікувані результати навчання

Відповідно до наказу № 1202 від 09.11.2021 «Про затвердження стандарту фахової перед вищої освіти зі спеціальності 221Стоматологія галузі знань 22 Охорона здоров'я освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр», в результаті вивчення навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці в галузі» здобувач фахової передвищої освіти повинен володіти такими предметними компетентностями:)

Інтегральна компетентність:	Здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання в медичній галузі або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів відповідної науки та може характеризуватися певною невизначеністю умов; відповідальність за результати своєї діяльності; здійснення контролю інших осіб у визначених ситуаціях.
Загальні компетентності:	ЗК 4 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 5 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 6 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 8 Здатність до міжособистісної взаємодії.
Спеціальні компетентності:	СК 1 Здатність до застосування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці.

СК 5 Здатність до динамічної адаптації та саморегуляції у важких життєвих і професійних ситуаціях з урахуванням механізму управління власними емоційною, мотиваційно-вольовою, когнітивною сферами.

СК 12 Здатність до безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я (освіта впродовж життя).

Нормативний зміст підготовки здобувачів фахової передвищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

РН 1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.

РН 3. Застосовувати основні положення законодавства в охороні здоров'я.

РН 5. Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності.

РН 8. Вживати заходи спрямовані на створення безпечного лікарняного середовища та дотримання лікувально-охоронного режиму, в інтересах збереження власного здоров'я та зміцнення здоров'я пацієнта.

Оволодівши зазначеними вище компетентностями, здобувач фахової передвищої освіти повинен знати:

- сучасні проблеми та головні завдання безпеки життєдіяльності і організаційно-правові заходи щодо її забезпечення
- головні небезпечні та шкідливі чинники виробничого, побутового та позавиробничого середовища
- параметри навколишнього природного середовища, які визначають безпечні умови життєдіяльності людини
- умови виникнення і розвитку небезпек, їхнього переростання у надзвичайні ситуації
- основи законодавства України про працю
- основні принципи державної політики в галузі охорони праці, Закон України «Про охорону праці»
- небезпечні і шкідливі фактори виробничого середовища
- правила техніки безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском у структурних підрозділах
- правила техніки безпеки в структурних підрозділах ЗОЗ різного профілю
- основи пожежної безпеки
- причини виникнення пожеж та профілактику їх в установах охорони здоров'я
- характеристику навколишнього, виробничого та побутового середовища
- причини виникнення та класифікацію надзвичайних ситуацій
- способи захисту населення в надзвичайних ситуаціях
- основи організації та проведення рятувальних робіт у разі виникнення

надзвичайних ситуацій

повинен уміти:

- оцінити на основі ризик орієнтовного підходу середовище перебування щодо особистої безпеки, безпеки колективу, суспільства
- обґрунтувати головні підходи та заходи збереження життя, здоров'я та захисту працівників в умовах загрози і виникнення небезпечних і надзвичайних ситуацій
- визначати коло своїх обов'язків з питань професійної діяльності з урахуванням ризику виникнення небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та призвести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання
- забезпечити проведення навчання серед працівників та населення з питань безпеки життєдіяльності та дій у разі надзвичайних ситуацій
- надати необхідну до медичну допомогу у разі виникнення невідкладного стану людини
- дотримуватися правил охорони праці по запобіганню нещасних випадків і професійних захворювань в структурних підрозділах ЗОЗ

- вести документацію з охорони праці в структурному підрозділі
- розробляти інструкції з охорони праці
- безпечно обслуговувати електроапаратуру
- дотримуватися правил пожежної безпеки
- використовувати первинні засоби пожежогасіння
- проводити обстеження житлових і виробничих приміщень
- надавати першу медичну допомогу потерпілим в умовах надзвичайних ситуацій
- використовувати медичні та протихімічні засоби захисту людей в умовах надзвичайних ситуацій.

	- правова база				
5	Навчання, інструктажі. Перевірка знань з питань охорони праці. Шкідливі і не безпечні виробничі фактори	8	2	4	2
6	Робота з підвищеною небезпекою. Засоби захисту. Планування і здійснення евакуації	10	2	4	4
7	Дослідження параметрів виробничого середовища, їх оцінка щодо відповідності нормативним значенням	4		4	
8	Охорона праці при роботі в зуботехнічній лабораторії. Права та посадові обов'язки зубного техника	8	2	4	2
9	Пожежна безпека та електробезпека в закладах охорони здоров'я	10	2	4	4
	Усього:	90	20	40	30

5.2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

з навчальної дисципліни

«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ В ГАЛУЗІ»

освітньо-професійна програма: Стоматологія ортопедична
на I семестр

№ з/п	Тема лекції	Кількість годин
1.	Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності. Ризик, як кількісна оцінка небезпек	2
2.	Джерела небезпеки життєдіяльності	4
3.	Безпека життєдіяльності в умовах надзвичайних ситуацій мирного та воєнного часу	4
4.	Поняття про охорону праці та її організація в закладах охорони здоров'я. Закон України «Про охорону праці». Основні принципи трудового права. Медичні огляди. Нормативно-правова база	2
5.	Навчання, інструктажі. Перевірка знань з питань охорони праці. Шкідливі і небезпечні виробничі фактори	2
6.	Робота з підвищеною небезпекою. Засоби захисту. Планування і здійснення евакуації	2
7.	Охорона праці та техніка безпеки при роботі в зуботехнічній лабораторії. Права та посадові обов'язки зубного техника	2
8.	Пожежна безпека та електробезпека в закладах охорони здоров'я	2
	Усього:	20

**5.3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
з навчальної дисципліни
«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ В
ГАЛУЗІ»**

**освітньо-професійна програма: Стоматологія ортопедична
на I семестр**

№ з/п	Тема практичного заняття	Кількість годин
1	Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності. Ризик, як кількісна оцінка небезпек	2
2	Основні принципи забезпечення безпечної життєдіяльності	2
3	Природні небезпеки	2
4	Техногенні небезпеки	2
5	Соціальні та політичні небезпеки	2
6	Безпека життєдіяльності в умовах повсякденного життя, в побуті	2
7	Радіаційна та хімічна небезпеки	2
8	Захист населення під час надзвичайних ситуацій	2
9	Захист населення під час надзвичайних ситуацій	2
10	Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій. Проведення рятувальних робіт	2
11	Організація та проведення навчання з питань охорони праці. Перевірка знань з питань охорони праці	2
12	Організація та проведення навчання з питань охорони праці. Перевірка знань з питань охорони праці	2
13	Робота з підвищеною небезпекою. Організація та проведення медичних оглядів працівників певних категорій професій. Правила допуску до виконання небезпечних робіт.	2
14	Робота з підвищеною небезпекою. Організація та проведення медичних оглядів працівників певних категорій професій. Правила допуску до виконання небезпечних робіт	2
15	Дослідження параметрів виробничого середовища, їх оцінка щодо відповідності нормативним значенням	2
16	Дослідження параметрів виробничого середовища, їх оцінка щодо відповідності нормативним значенням	2
17	Вимоги техніки безпеки при роботі в стоматологічних відділеннях (кабінетах) та зуботехнічних лабораторіях	2
18	Вимоги техніки безпеки при роботі в стоматологічних відділеннях (кабінетах) та зуботехнічних лабораторіях	2
19	Вимоги пожежної безпеки в закладах охорони здоров'я. Техніка безпеки при роботі з вогнєнебезпечними та вибухонебезпечними речовинами	2
20	Вимоги пожежної безпеки в закладах охорони здоров'я. Техніка безпеки при роботі з вогнєнебезпечними та вибухонебезпечними речовинами	2
	Усього:	40

**5.4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**
з навчальної дисципліни
**«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ В
ГАЛУЗІ»**
освітньо-професійна програма: Стоматологія ортопедична
на I семестр

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності. Ризик, як кількісна оцінка небезпек - Система «людина – життєве середовище», її компоненти - Управління ризиком	2
2.	Джерела небезпеки життєдіяльності (природні небезпеки, техногенні небезпеки, соціальні та політичні небезпеки, комбіновані небезпеки) - Техногенні джерела небезпек: небезпеки, пов'язані з використанням різних видів випромінювання (іонізуючого, електромагнітного та віброакустичного) - Комбіновані небезпеки - Небезпеки, пов'язані з експлуатацією та утриманням житла. - Небезпеки в сучасному урбанізованому середовищі - Війни. Тероризм - Небезпечні фактори, причини та небажані наслідки, пов'язані з урбанізацією середовища життєдіяльності людини - Поведінка людини в специфічних умовах великих населених пунктів. Загальні правила поведінки на вулицях і дорогах, використання транспортних засобів та користування ними. - Особливі заходи безпеки при використанні газу, токсичних, пожеже- та вибухонебезпечних речовин, електричного устаткування	6
3.	Безпека життєдіяльності в умовах надзвичайних ситуацій мирного та воєнного часу. - Одиниці вимірювання радіоактивного випромінювання - Біологічна дія іонізуючого випромінювання - Особливості радіоактивного забруднення місцевості і зараження повітря при аварії на АЕС. Оцінка обстановки в умовах надзвичайних ситуацій - Лікувально – евакуаційне забезпечення - Здійснення карантинних заходів - Медичне сортування та медична евакуація - Санітарно-епідеміологічна розвідка в районі надзвичайних ситуацій	6
4.	Поняття про охорону праці та її організація в закладах охорони здоров'я. Закон України «Про охорону праці». Основні принципи трудового права. Медичні огляди. Нормативно-	4

	правова база - Прийом на роботу молодих спеціалістів - Поняття заробітної платні та принципи її диференціації - Особливості оплати праці працівників охорони здоров'я при відхиленні від звичайних умов роботи	
5.	Навчання, інструктажі. Перевірка знань з питань охорони праці. Шкідливі і небезпечні виробничі фактори - Охорона праці жінок та молоді	2
6.	Робота з підвищеною безпекою. Засоби захисту. Планування і здійснення евакуації - Техніка безпеки під час роботи з інфікованим матеріалом, методи його знезараження - Внутрішньо лікарняні інфекції: основні причини виникнення та профілактичні заходи	4
7.	Охорона праці та техніка безпеки при роботі в зуботехнічній лабораторії. Права та посадові обов'язки зубного техника - Зуботехнічна лабораторія, основні види небезпек в зуботехнічній лабораторії - Правила безпечної роботи в зуботехнічній лабораторії	2
8.	Пожежна безпека та електробезпека в ЗОЗ - Класи пожеж - Особливості пожежної безпеки в приміщеннях з великим скупченням людей - Дотримання заходів пожежної безпеки та електробезпеки при експлуатації електроосвітлювальних і нагрівальних приладів в закладах охорони здоров'я - Використання засобів оповіщення та гасіння пожеж в закладах охорони здоров'я - Організація безпеки людей на випадок пожежі. Захист населення при пожежі - Використання первинних засобів пожежогасіння	4
	Усього:	30

**5.5. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
 КОНСУЛЬТАТИВНИХ ЗАНЯТЬ**
 з навчальної дисципліни
**«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ В
 ГАЛУЗІ»**
 освітньо-професійна програма: Стоматологія ортопедична
 на I семестр

№ з/п	Тема заняття	Кількість годин
1.	Джерела небезпеки життєдіяльності	2
	Усього:	2

5.6. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК
з навчальної дисципліни
«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ В
ГАЛУЗІ»

освітньо-професійна програма: Стоматологія ортопедична
на I семестр

1. Визначати ризик проявлення небезпек
2. Визначати категорії ймовірності небезпек та рівні ймовірності небезпек
3. Класифікувати вражаючі фактори, небезпечні та шкідливі фактори,
4. Розробляти заходи, спрямовані на недопущення (мінімізацію) ризику та свідомого порушення вимог безпеки
5. Володіти основними принципами забезпечення безпечної життєдіяльності
6. Визначати вражаючі фактори природних небезпек
7. Розробити профілактичні заходи захисту від дії літосферних небезпек
8. Володіти основними заходами, спрямованими на попередження та мінімізацію негативних наслідків природних небезпек
9. Диференціювати шкідливі та небезпечні вражаючі фактори
10. Надавати першу медичну допомогу при ураженнях внаслідок техногенних надзвичайних ситуацій
11. Розробити план заходів щодо запобігання виникнення конфліктних ситуацій
12. Розробити план заходів щодо запобігання ускладнення конфліктних ситуацій
13. Використовувати різні способи захисту в ситуаціях, пов'язаних з насиллям
14. Оцінювати середовище проживання людини
15. Складати схеми обстеження житлових та виробничих приміщень
16. Володіти особливими заходами безпеки при використанні у побуті газу, токсичних, пожеже- та вибухонебезпечних речовин, електричного устаткування
17. Володіти загальними правилами поведінки на вулицях і дорогах, використання транспортних засобів та користування ними
18. Визначати ступінь важкості гострої променевої хвороби
19. Визначати вид радіаційної аварії за масштабом
20. Визначати вид хімічної аварії за ступенем важкості та за масштабом
21. Надавати першу медичну допомогу при радіаційних та хімічних ураженнях
22. Проводити санітарну обробку людей, що знаходилися в осередках ураження
23. Працювати з засобами індивідуального захисту: протигазами, респіраторами
24. Працювати з медичними і найпростішими засобами індивідуального захисту (аптечка індивідуальна, індивідуальний протихімічний пакет, індивідуальний перев'язочний пакет)
25. Проводити часткове та повне санітарне оброблення
26. Проводити дезактивацію, дегазацію, дезінфекцію
27. Проводити очищення води, продуктів харчування
28. Користуватися розчинами для спеціального оброблення
29. Користуватися збірниками нормативних документів
30. Складати орієнтовний перелік питань вступного інструктажу з охорони праці
31. Складати орієнтовний перелік питань первинного інструктажу з охорони праці
32. Складати інструкції з техніки безпеки
33. Оформляти журнали реєстрації інструктажів з охорони праці
34. Визначати орієнтовні критерії небезпечних видів робіт в стоматологічних відділеннях, зуботехнічній лабораторії
35. Визначати перелік досліджень та оглядів профільними фахівцями при проходженні обов'язкових медичних оглядів
36. Визначати орієнтовні питання під час проведення розслідування нещасного випадку у зуботехнічній лабораторії

37. Оформляти акт про розслідування нещасного випадку
Проводити орієнтовне визначення шкідливих і небезпечних факторів, які можуть бути у закладах охорони здоров'я
38. Проводити визначення параметрів мікроклімату
39. Проводити оцінювання мікроклімату
40. Визначати заходи щодо нормалізації параметрів мікроклімату
41. Дотримуватись правил техніки безпеки під час роботи з інфікованим біологічним матеріалом
42. Користуватись індивідуальними засобами захисту під час роботи з ВІІ-інфікованими пацієнтами
43. Знати основні правила під час користування електричними приладами
44. Дотримуватися вимог безпечного розміщення електричних приладів
45. Надавати першу допомогу при ураженні електричним струмом
46. Використовувати евакуаційні шляхи та виходи на випадок пожежі
47. Дотримуватись заходів пожежної безпеки під час експлуатації електросвітлювальних і нагрівальних приладів
48. Використовувати засоби оповіщення під час пожежі

6. Зміст навчальної програми

Змістовий модуль 1. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Розділ 1. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1 Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності. Ризик, як кількісна оцінка небезпек

Лекція

Визначення поняття, структура та функції дисципліни «Безпека життєдіяльності». Об'єкт, мета, завдання БЖД. Визначення поняття безпеки.

Основні поняття та визначення безпеки життєдіяльності: поняття безпеки, небезпеки. Джерела небезпеки та їх класифікація: природні, техногенні, соціальні та комбіновані джерела небезпеки. Вражаючі фактори. Класифікація небезпечних та шкідливих факторів: фізичні, хімічні, біологічні та психофізіологічні. Номенклатура та таксономія небезпек. Ідентифікація джерел небезпеки і породжених ними небезпечних та шкідливих факторів. Потенційні джерела небезпеки трудової діяльності. Квантифікація. Ризик: визначення поняття, види. Оцінка ступеню ризику. Класифікація надзвичайних ситуацій. Категорії ймовірності небезпек. Рівні ймовірності небезпек. Основні принципи забезпечення безпечної життєдіяльності.

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні знати:

- об'єкт, мету, завдання БЖД,
- визначення понять: безпека, небезпека,
- джерела небезпеки та їх класифікацію,
- класифікацію небезпечних та шкідливих факторів,
- номенклатуру та таксономію небезпек,
- ідентифікацію джерел небезпеки,
- потенційні джерела небезпеки трудової діяльності,
- квантифікацію,
- ризик: визначення поняття, види,
- методи підходу до вивчення ризику,
- оцінку ступеню ризику,
- класифікацію надзвичайних ситуацій,
- категорії ймовірності небезпек, рівні ймовірності небезпек,
- основні принципи забезпечення безпечної життєдіяльності.

САМОСТІЙНА РОБОТА

- Система «людина – життєве середовище», її компоненти.
- Управління ризиком.

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності. Ризик, як кількісна оцінка небезпек

Практичне заняття

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні знати:

- об'єкт, мету, завдання БЖД,
- визначення понять: безпека, небезпека,
- джерела небезпеки та їх класифікацію,
- класифікацію небезпечних та шкідливих факторів,
- номенклатуру та таксономію небезпек,
- ідентифікацію джерел небезпеки,
- потенційні джерела небезпеки трудової діяльності,
- квантифікацію,
- класифікацію надзвичайних ситуацій,
- категорії ймовірності небезпек, рівні ймовірності небезпек.

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні уміти:

- класифікувати надзвичайні ситуації,
- визначати ризик проявлення небезпек,
- визначати категорії ймовірності небезпек та рівні ймовірності небезпек.

Тема 2. Основні принципи забезпечення безпечної життєдіяльності.

Практичне заняття.

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні знати:

- визначення понять: безпека, небезпека,
- джерела небезпеки та їх класифікацію,
- класифікацію небезпечних та шкідливих факторів,
- номенклатуру та таксономію небезпек,
- ідентифікацію джерел небезпеки,
- потенційні джерела небезпеки трудової діяльності,
- квантифікацію,
- класифікацію надзвичайних ситуацій,
- категорії ймовірності небезпек, рівні ймовірності небезпек,
- основні принципи забезпечення безпечної життєдіяльності.

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні уміти:-

- класифікувати вражаючі фактори, небезпечні та шкідливі фактори,
- розробляти заходи, спрямовані на недопущення (мінімізацію) ризику та свідомого порушення вимог безпеки,

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні володіти:

- основними принципами забезпечення безпечної життєдіяльності.

Тема 2, 3. Джерела небезпеки життєдіяльності

Лекція

Природні небезпеки.

Природні джерела небезпек: природні об'єкти, явища природи та стихійні лиха, які становлять загрозу для життя та здоров'я людини. Надзвичайні ситуації природного походження: геологічні небезпечні явища: тектонічні (ендогенного походження): землетруси, вулкани; топологічні (екзогенного походження): зсуви, обвали, осипи, просадки земної поверхні); метеорологічні небезпечні явища: зливи, урагани, сильні снігопади,

сильний град, ожеледь; гідрологічні небезпечні явища (повені, паводки, підвищення рівня ґрунтових вод); пожежі в природних екосистемах: лісові (низинні, верхові, торф'яні або ґрунтові, пожежі дуплистих дерев), степові пожежі, ландшафтні пожежі; біологічні небезпеки (масові інфекції та хвороби людей, тварин, рослин). Вплив природних джерел небезпеки на людину та системи забезпечення її життєдіяльності.

Заходи та засоби, спрямовані на запобігання негативній дії природних джерел небезпеки на людину та на системи забезпечення її життєдіяльності.

Техногенні небезпеки.

Техногенні джерела небезпек: небезпеки, пов'язані з використанням транспортних засобів, з експлуатацією підйально-транспортного обладнання, з використанням горючих, легкозаймистих і вибухонебезпечних речовин та матеріалів, з використанням процесів, що відбуваються при підвищених температурах та підвищеному тиску, з використанням електричної енергії, хімічних речовин, різних видів випромінювання (іонізуючого, електромагнітного та віброакустичного). Класифікація аварій: за розмірами та заподіяною шкодою, за наслідками та характером впливу на навколишнє середовище. Катастрофа. Потенційно небезпечний об'єкт. Об'єкт підвищеної небезпеки. Класифікація надзвичайних ситуацій техногенного характеру.

Засоби та заходи, спрямовані на запобігання негативній дії техногенних джерел небезпеки на людину та навколишнє середовище.

Соціальні та політичні небезпеки

Загальні закономірності виникнення соціальних джерел небезпек.

Класифікація соціальних небезпек: за походженням, за масштабом, за статево-віковими ознаками. Види соціальних небезпек. Політичні джерела небезпек (зовнішні і внутрішні загрози).

Засоби та заходи, спрямовані на запобігання виникненню конфліктних ситуацій.

Комбіновані небезпеки. Природно-техногенні небезпеки. Соціально-техногенні небезпеки.

САМОСТІЙНА РОБОТА

- Техногенні джерела небезпек: небезпеки, пов'язані з використанням різних видів випромінювання (іонізуючого, електромагнітного та віброакустичного)
- Комбіновані небезпеки.
- Небезпеки, пов'язані з експлуатацією та утриманням житла.
- Небезпеки в сучасному урбанізованому середовищі.
- Війни. Тероризм.
- Небезпечні фактори, причини та небажані наслідки, пов'язані з урбанізацією середовища життєдіяльності людини.
- Поведінка людини в специфічних умовах великих населених пунктів.
- Особливі заходи безпеки при використанні газу, токсичних, пожеже- та вибухонебезпечних речовин, електричного устаткування.

Тема 3. Природні небезпеки.

Практичне заняття.

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні знати:

- Природні джерела небезпек.
- Надзвичайні ситуації природного походження. Вплив природних джерел небезпеки на людину та системи забезпечення її життєдіяльності.
- Заходи та засоби, спрямовані на запобігання негативній дії природних джерел небезпеки на людину та на системи забезпечення її життєдіяльності.

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні уміти:

- класифікувати природні небезпеки,
- визначати вражаючі фактори природних небезпек,
- розробити профілактичні заходи захисту від дії літосферних небезпек,
- надавати першу медичну допомогу при ураженнях внаслідок природних надзвичайних ситуацій

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні володіти:

- основними заходами, спрямованими на попередження та мінімізацію негативних наслідків природних небезпек.

Тема 4. Техногенні небезпеки.

Практичне заняття.

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні знати:

- техногенні джерела небезпек,
- засоби та заходи, спрямовані на запобігання негативної дії техногенних джерел небезпеки на людину та навколишнє середовище.

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні уміти:

- класифікувати техногенні надзвичайні ситуації,
- диференціювати шкідливі та небезпечні вражаючі фактори,
- надавати першу медичну допомогу при ураженнях внаслідок техногенних надзвичайних ситуацій.

Тема 5. Соціальні та політичні небезпеки.

Практичне заняття.

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні знати:

- загальні закономірності виникнення соціальних джерел небезпек,
- класифікація соціальних небезпек: за походженням, за масштабом, за статевими віковими ознаками,
- види соціальних небезпек.
- політичні джерела небезпек (зовнішні і внутрішні загрози).

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні уміти:

- класифікувати соціальні та політичні небезпеки,
- розробити план заходів щодо запобігання виникнення конфліктних ситуацій,
- розробити план заходів щодо запобігання ускладнення конфліктних ситуацій,
- використовувати різні способи захисту в ситуаціях, пов'язаних з насиллям.

Тема 6. Безпека життєдіяльності в умовах повсякденного життя, в побуті

Практичне заняття

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні знати:

- середовище проживання людини,
- небезпеки, пов'язані з експлуатацією та утриманням житла.

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні уміти:

- складати схеми обстеження житлових та виробничих приміщень,
- оцінювати середовище проживання людини.

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні володіти:

- особливими заходами безпеки при використанні у побуті газу, токсичних, пожежо- та вибухонебезпечних речовин, електричного устаткування, тощо.
- загальними правилами поведінки на вулицях і дорогах, використання транспортних засобів та користування ними.

Тема 4, 5. Безпека життєдіяльності в умовах надзвичайних ситуацій мирного та воєнного часу

Лекція

Визначення поняття «надзвичайна ситуація». Загальні ознаки. Причини виникнення та особливості розвитку надзвичайних ситуацій, їх характеристика та класифікація. Рівні надзвичайних ситуацій. Виробничі аварії та катастрофи, стихійні лиха. Основні уражаючі

фактори, їхні параметри і наслідки впливу на людей. Запобігання виникненню надзвичайних ситуацій. Основні принципи та засоби захисту населення в умовах НС.

Застосування засобів індивідуального захисту. Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій, проведення рятувальних робіт.

Джерела радіації. Радіаційні аварії, їх класифікація та вражаючі фактори. Часові фази радіаційної аварії. Особливості дії іонізуючого випромінювання на організм людини. Радіаційна безпека. Основні принципи захисту.

Джерела хімічних небезпек. Хімічно небезпечні об'єкти. Одиниці вимірювання хімічних небезпек. Вражаючий фактор хімічних небезпек. Класифікація небезпечних хімічних речовин за ступенем токсичності. Аварії на хімічно-небезпечних об'єктах. Хімічна безпека.

САМОСТІЙНА РОБОТА

- Одиниці вимірювання радіоактивного випромінювання.
- Особливості радіоактивного забруднення місцевості і зараження повітря при аварії на АЕС. Оцінка обстановки в умовах надзвичайних ситуацій.
- Лікувально-евакуаційне забезпечення.
- Здійснення карантинних заходів.
- Медичне сортування та медична евакуація.
- Санітарно-епідеміологічна розвідка в районі надзвичайних ситуацій.

Тема 7.

Радіаційна та хімічна та безпека.

Практичне заняття.

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні знати:

- виробничі аварії та катастрофи, стихійні лиха,
- основні уражаючі фактори,
- джерела радіації та одиниці її вимірювання,
- радіаційні аварії, їх класифікацію та вражаючі фактори,
- часові фази радіаційної аварії,
- особливості дії іонізуючого випромінювання на організм людини,
- радіаційна безпека,
- основні принципи захисту,
- джерела хімічних небезпек,
- хімічно небезпечні об'єкти,
- одиниці вимірювання хімічних небезпек,
- вражаючий фактор хімічних небезпек,
- аварії на хімічно-небезпечних об'єктах.
- особливості радіоактивного забруднення місцевості і зараження повітря при аварії на АЕС.

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні уміти:

- визначати ступінь важкості гострої променевої хвороби,
- визначати вид радіаційної аварії за масштабом,
- визначати вид хімічної аварії за ступенем важкості та за масштабом,
- надавати першу медичну допомогу при радіаційних та хімічних ураженнях.

Тема 8, 9 Захист населення в умовах надзвичайних ситуацій

Практичне заняття

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні знати:

- основні принципи та засоби захисту населення в умовах надзвичайних ситуацій,
- застосування засобів індивідуального захисту,
- заходи щодо організації життєзабезпечення населення в надзвичайних ситуаціях.

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні уміти:

- проводити санітарну обробку людей, що знаходилися в осередках ураження,
- працювати з засобами індивідуального захисту: протигазами, респіраторами,

- працювати з медичними і найпростішими засобами індивідуального захисту (аптечка індивідуальна, індивідуальний протихімічний пакет, індивідуальний перев'язочний пакет).

Тема 10. Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій. Проведення рятувальних робіт

Практичне заняття

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні знати:

- організацію та проведення рятувальних робіт в осередках ураження,
- спеціальне та санітарне оброблення уражених: часткове та повне санітарне оброблення людей і техніки, дезактивація, дегазація, дезінфекція,
- очищення води та продуктів харчування,
- розчини, які використовуються для спеціального оброблення.

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні уміти;

- проводити часткове та повне санітарне оброблення,
- проводити дезактивацію, дегазацію, дезінфекцію,
- проведення очищення води, продуктів харчування,
- користуватися розчинами для спеціального оброблення.

Змістовий модуль 2. ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ В ГАЛУЗІ.

Тема 6.

Поняття про охорону праці та її організація в закладах охорони здоров'я. Закон України «Про охорону праці». Основні принципи трудового права. Медичні огляди. Нормативно-правова база

Лекція

Поняття навчальної дисципліни «Основи охорони праці в галузі». Закон України «Про охорону праці».

Основні принципи трудового права. Трудовий договір. Медичні огляди. Нормативно-правові акти. Типи робочого часу. Щорічні та додаткові відпустки.

Трудова дисципліна. Внутрішній розпорядок. Заходи адміністративної та дисциплінарної відповідальності за порушення трудової дисципліни. Матеріальна відповідальність, види.

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні знати:

- поняття навчальної дисципліни «Основи охорони праці в галузі». Закон України «Про охорону праці»,
- основні принципи трудового права. трудовий договір,
- прийом на роботу молодих спеціалістів,
- медичні огляди, нормативно-правові акти,
- поняття заробітної платні та принципи її диференціації,
- особливості оплати праці працівників охорони здоров'я при відхиленні від звичайних умов роботи,
- типи робочого часу. щорічні та додаткові відпустки,
- трудова дисципліна, внутрішній розпорядок,
- заходи адміністративної та дисциплінарної відповідальності за порушення трудової дисципліни,
- матеріальна відповідальність, види.

САМОСТІЙНА РОБОТА.

- Прийом на роботу молодих спеціалістів.
- Поняття заробітної платні та принципи її диференціації.
- Особливості оплати праці працівників охорони здоров'я при відхиленні від звичайних умов роботи

Тема 7 Навчання, інструктажі. Перевірка знань з питань охорони праці. Шкідливі і небезпечні виробничі фактори

Лекція.

Основні принципи побудови навчання з питань охорони праці. Характеристика видів інструктажу з питань охорони праці: вступний, первинний, повторний, позаплановий, цільовий. Ведення відповідної документації. Виробнича санітарія. Безпечні умови праці. Шкідливі виробничі фактори. Небезпечний виробничий фактор. Гігієна праці. Гігієнічна класифікація умов праці.

САМОСТІЙНА РОБОТА.

- Охорона праці жінок та молоді.

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні знати:

- основні принципи побудови навчання з питань охорони праці,
- характеристику видів інструктажу з питань охорони праці: вступний, первинний, повторний, позаплановий, цільовий, ведення відповідної документації.
- виробнича санітарія,
- безпечні умови праці. шкідливі виробничі фактори, небезпечний виробничий фактор,
- гігієнічну класифікацію умов праці,
- охорона праці жінок та молоді.

Тема 11,12

Організація та проведення навчання з питань охорони праці. Перевірка знань з питань охорони праці

Практичне заняття

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні знати:

- основні принципи побудови навчання з питань охорони праці,
- характеристику видів інструктажу з питань охорони праці: вступний, первинний, повторний, позаплановий, цільовий, ведення відповідної документації.
- виробнича санітарія,
- безпечні умови праці. шкідливі виробничі фактори, небезпечний виробничий фактор,
- гігієнічну класифікацію умов праці,
- охорона праці жінок та молоді.

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні уміти;

- користуватися збірниками нормативних документів,
- скласти орієнтовний перелік питань вступного інструктажу для здобувача освіти медичного коледжу,
- скласти орієнтовний перелік питань первинного інструктажу для зубного техника (основної кімнати),
- скласти інструкції з техніки безпеки,
- оформляти журнал реєстрації інструктажів з охорони праці.

Тема 8 Робота з підвищеною безпекою. Засоби захисту. Планування і здійснення евакуації

Лекція.

Роботи підвищеної безпеки, основні поняття. Перелік робіт підвищеної безпеки відповідно наказу Державного Комітету України з нагляду за охороною праці №15 від 26.01.2005р. «Про затвердження Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та Переліку робіт з підвищеною безпекою».

Роботи підвищеної безпеки, які зустрічаються в медичній галузі в залежності від профілю роботи. Види робіт, які виконуються в засобах індивідуального захисту, але не відносяться до небезпечних.

Запобіжні надписи та сигнальне забарвлення, які використовуються в медицині.

Засоби колективного та індивідуального захисту, їх класифікація.

Групи колективних засобів захисту, їх призначення. Колективні засоби захисту, які використовуються в медицині (фізіотерапевтичне відділення, рентгенологічне відділення, відділення променевої терапії, зуботехнічна лабораторія тощо). Групи індивідуальних засобів захисту, їх призначення та використання в залежності від профілю медичних маніпуляцій, видів робіт.

Евакуація, основні поняття. Планування евакуації при виникненні надзвичайних ситуацій. Правила евакуації, порядок та здійснення евакуаційних заходів.

САМОСТІЙНА РОБОТА.

- Техніка безпеки під час роботи з інфікованим матеріалом, методи його знезараження
- Внутрішньолікарняні інфекції: основні причини виникнення та профілактичні заходи

Тема 13.14

Робота з підвищеною небезпекою. Організація та проведення медичних оглядів працівників певних категорій професій. Правила допуску до виконання небезпечних робіт

Практичне заняття

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні знати:

- роботи підвищеної небезпеки, які зустрічаються в медицині,
- запобіжні надписи та сигнальне забарвлення,
- засоби колективного та індивідуального захисту,
- евакуація на випадок небезпеки,
- техніка безпеки під час роботи з інфікованим матеріалом, методи його знезараження,
- внутрішньолікарняні інфекції: основні причини виникнення та профілактичні заходи.

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні уміти:

- визначати вид шкідливих та небезпечних виробничих факторів в залежності від виду медичної діяльності (діагностична, лікувальна, профілактична тощо),
- визначати перелік досліджень та оглядів профільними фахівцями при проходженні обов'язкових медичних оглядів працівників зуботехнічної лабораторії,
- визначати орієнтовні питання під час проведення розслідування нещасного випадку в зуботехнічній лабораторії,
- оформляти акт про розслідування нещасного випадку.

Тема 15, 16. Дослідження параметрів виробничого середовища, їх оцінка щодо відповідності нормативним значенням

Практичне заняття

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні знати:

- шкідливі і небезпечні фактори виробничого середовища в зуботехнічній лабораторії,
- параметри виробничого середовища: показники мікроклімату,
- заходи щодо нормалізації параметрів мікроклімату робочого місця,
- гранично допустимі концентрації шкідливих речовин у повітрі робочої зони,
- класифікацію умов праці.

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні уміти:

- проводити орієнтовне визначення шкідливих і небезпечних факторів, які можуть бути у закладах охорони здоров'я,
- визначати параметри виробничого середовища: показники мікроклімату,
- проводити їх оцінку,
- визначати заходи щодо нормалізації параметрів мікроклімату робочого місця.

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні володіти:

- значеннями гранично допустимих концентрацій у повітрі робочої зони,
- класифікацією умов праці.

Тема 9. Охорона праці при роботі в зуботехнічній лабораторії. Права та посадові обов'язки зубного техніка

Лекція

Стоматологічна лікарня, стоматологічне відділення (стоматологічне відділення лікувально-профілактичного закладу), його структура, вимоги відповідно «Державних будівельних норми України. Будинки і споруди. Заклади охорони здоров'я ДБН В.2.2-10-2001». Зуботехнічна лабораторія, її структура, обладнання.

Санітарно-гігієнічні вимоги до виробничих приміщень стоматологічної лікарні (відділення, кабінету), до обладнання, твердого та м'якого інвентарю, їх розташування. Дотримання заходів безпеки, правило хорони праці під час виконання професійних медичних навичок. Вимоги безпеки під час роботи в стоматологічному відділенні (кабінеті) зуботехнічній лабораторії, обов'язки зубного техніка щодо безпечних правил роботи.

САМОСТІЙНА РОБОТА.

- Зуботехнічна лабораторія, основні види небезпек в зуботехнічній лабораторії.
- Правила безпечної роботи в зуботехнічній лабораторії.

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні знати:

- структура зуботехнічної лабораторії,
- особливості організації роботи зуботехнічної лабораторії,
- посадові обов'язки зубного техніка,
- відповідальність зубного техніка,
- основні види небезпек в зуботехнічній лабораторії,
- правила безпечної роботи в зуботехнічній лабораторії.

Тема 17, 18 Вимоги техніки безпеки при роботі в стоматологічних відділеннях (кабінетах) та зуботехнічних лабораторіях

Практичне заняття

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні знати:

- структура зуботехнічної лабораторії,
- особливості організації роботи зуботехнічної лабораторії,
- посадові обов'язки зубного техніка,
- відповідальність зубного техніка,
- основні види небезпек в зуботехнічній лабораторії,
- правила безпечної роботи в зуботехнічній лабораторії,
- причини ураження людини електричним струмом.

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні уміти:

- надавати першу допомогу при ураженні електричним струмом

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні володіти:

- основними вимогами до робочих кімнат зуботехнічної лабораторії,
- правилами техніки безпеки під час роботи зуботехнічної лабораторії.

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні сприймати:

- посадові обов'язки зубного техніка.

Тема 10 Пожежна безпека та електробезпека в закладах охорони здоров'я

Лекція

Пожежна безпека та основні умови виникнення пожежі. Основні положення закону України «Про пожежну безпеку».

Причини пожеж і займань в приміщеннях закладів охорони здоров'я. Класи пожеж. Основні дії під час пожежі. Засоби та способи гасіння пожеж. Електробезпека: основні

поняття. Вплив дії електричного струму на організм людини. Основні правила електробезпеки. Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.

САМОСТІЙНА РОБОТА.

- Класи пожеж.
- Особливості пожежної безпеки в приміщеннях з великим скупченням людей.
- Дотримання заходів пожежної безпеки та електробезпеки при експлуатації електроосвітлювальних і нагрівальних приладів в закладах охорони здоров'я.
- Використання засобів оповіщення та гасіння пожеж в закладах охорони здоров'я.
- Організація безпеки людей на випадок пожежі. Захист населення при пожежі.
- Використання первинних засобів пожежогасіння.

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні знати:

- пожежна безпека та основні умови виникнення пожежі,
- основні положення закону України «Про пожежну безпеку»,
- причини пожеж і займань в приміщеннях закладів охорони здоров'я,
- класи пожеж,
- основні дії під час пожежі,
- засоби та способи гасіння пожеж,
- електробезпека: основні поняття,
- вплив дії електричного струму на організм людини,
- основні правила електробезпеки,
- надання першої допомоги при ураженні електричним струмом,
- особливості пожежної безпеки в приміщеннях з великим скупченням людей,
- дотримання заходів пожежної безпеки та електробезпеки при експлуатації електроосвітлювальних і нагрівальних приладів в закладах охорони здоров'я,
- використання засобів оповіщення та гасіння пожеж в закладах охорони здоров'я,
- організація безпеки людей на випадок пожежі,
- захист населення при пожежі,
- використання первинних засобів пожежогасіння.

Тема 19,20. Вимоги пожежної безпеки в закладах охорони здоров'я. Техніка безпеки при роботі з вогненебезпечними та вибухонебезпечними речовинами

Практичне заняття

Здобувачі фахової передвищої освіти повинні знати:

- пожежна безпека та основні умови виникнення пожежі,
- основні положення закону України «Про пожежну безпеку»,
- причини пожеж і займань в приміщеннях закладів охорони здоров'я,
- класи пожеж,
- основні дії під час пожежі,
- засоби та способи гасіння пожеж.
- електробезпека: основні поняття,
- вплив дії електричного струму на організм людини,
- основні правила електробезпеки,
- надання першої допомоги при ураженні електричним струмом,
- особливості пожежної безпеки в приміщеннях з великим скупченням людей,
- дотримання заходів пожежної безпеки та електробезпеки при експлуатації електроосвітлювальних і нагрівальних приладів в закладах охорони здоров'я,
- використання засобів оповіщення та гасіння пожеж в закладах охорони здоров'я,
- організація безпеки людей на випадок пожежі,

- захист населення при пожежі,
 - використання первинних засобів пожежогасіння.
- Здобувачі фахової передвищої освіти повинні уміти:**
- виконувати правила пожежної безпеки,
 - діяти у разі виникнення пожежі.
 - повідомляти в пожежну охорону про виникнення пожежі,
 - використовувати первинні засоби пожежогасіння,
 - зберігати вогненебезпечні та вибухонебезпечні речовини,
 - користуватись планом евакуації на випадок пожежі.
- Здобувачі фахової передвищої освіти повинні сприймати:**
- причини виникнення пожеж в ЗОЗ.

7. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

з навчальної дисципліни

«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ В ГАЛУЗІ»

**освітньо-професійна програма: Стоматологія ортопедична
на I семестр**

1. Головні визначення – безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик.
2. Таксономія, ідентифікація, та квантифікація небезпек.
3. Класифікація НС за причинами походження, територіального поширення і обсягів заподіяних або очікуваних збитків.
4. Характеристика небезпечних геологічних процесів (землетрус, карст, зсув, обвал, ерозія ґрунту) і явищ, що ними формуються, характер їхніх проявів та вражаючі фактори дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище.
5. Характеристика небезпечних метеорологічних явищ: сильного вітру, урагану, смерчу, шквалу, зливи, сильної спеки, морозу, снігопаду, граду, ожеледі. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та наслідки.
6. Характеристика небезпечних гідрологічних процесів і явищ: підтоплення, затоплення повеневими або паводковими водами, талими водами, підтоплення внаслідок затору льоду, вітрові нагони. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та наслідки.
7. Біологічні небезпеки. Вражаючі фактори біологічної дії. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів: найпростіші, гриби, віруси, рикетсії, бактерії. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей.
8. Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу. Класифікація, номенклатура і одиниці виміру вражаючих факторів фізичної та хімічної дії джерел техногенних небезпек.
9. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Рівні виробничих аварій в залежності від їхнього масштабу.
10. Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях.
11. Радіаційна небезпека. Джерела радіації та одиниці її вимірювання. Класифікація радіаційних аварій за характером дії і масштабами.
12. Ознаки радіаційного ураження. Гостре опромінення. Хронічне опромінення. Нормування радіаційної безпеки.
13. Категорії зон радіоактивного забруднення територій внаслідок аварії на ЧАЕС. Режими захисту населення. Захист приміщень від проникнення радіоактивних речовин.
14. Хімічні небезпеки. Класифікація небезпечних хімічних речовин за ступенем

токсичності.

15. Типологія аварій на хімічно-небезпечних об'єктах та вимоги до їхнього розміщення.
16. Соціальні та політичні небезпеки, їхні види та характеристики.
17. Концепція прийнятого ризику.
18. Ідентифікація ризику. Визначення ризику.
19. Охорона праці. Закон України «Про охорону праці».
20. Назвіть основні законодавчі акти з охорони праці.
21. Основні положення Конституції України щодо охорони праці.
22. Дайте визначення поняттям «шкідливий і небезпечний виробничі фактори».
23. Класифікація шкідливих і небезпечних виробничих факторів.
24. Виробничі травми, їх класифікація (по важкості та локалізації).
25. Розкажіть про умови укладення та виконання колективного договору.
26. Які питання включаються при складанні колективного договору?
27. Відповідальність за порушення колективного договору.
28. Права робітників на охорону праці при укладанні трудового договору.
29. Як законодавство охороняє працю жінок?
30. Охорона праці підлітків.
31. Умови праці. Обов'язки роботодавця.
32. Трудовий договір. Основні його положення.
33. Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій.
34. Робочий час і його використання.
35. Відповідальність за порушення трудової дисципліни.
36. Правила внутрішнього трудового розпорядку на підприємстві.
37. Основні принципи побудови навчання з питань охорони праці.
38. Коли і в яких випадках проводиться вступний інструктаж з охорони праці?
39. Ким і в яких випадках проводиться первинний інструктаж з охорони праці?
40. Ким і в яких випадках проводиться повторний інструктаж з охорони праці?
41. Ким і в яких випадках проводиться позаплановий інструктаж з охорони праці?
42. Ким і в яких випадках проводиться цільовий інструктаж з охорони праці?
43. Гігієнічні критерії та класифікація умов праці.
44. Структура стоматологічної поліклініки.
45. Структура зуботехнічної лабораторії.
46. Структура та обладнання основної кімнати зуботехнічної лабораторії.
47. Структура та обладнання гіпсу вальної кімнати зуботехнічної лабораторії.
48. Структура та обладнання полімеризаційної кімнати зуботехнічної лабораторії.
49. Структура та обладнання полірувальної кімнати зуботехнічної лабораторії.
50. Структура та обладнання паяльної кімнати зуботехнічної лабораторії.
51. Структура та обладнання ливарної зуботехнічної лабораторії.
52. Структура та обладнання кімнати для виготовлення металокерамічних зубних протезів.
53. Шкідливі та небезпечні виробничі фактори в зуботехнічній лабораторії.
54. Запобіжні надписи та сигнальне забарвлення.
55. Засоби колективного захисту працюючих.
56. Засоби індивідуального захисту працюючих.
57. Евакуація на випадок небезпеки.
58. Оснащення та обладнання ортопедичного кабінету.
59. Особливості організації зуботехнічної лабораторії.
60. Посадові обов'язки зубного техника.
61. Вимоги безпеки під час роботи в зуботехнічній лабораторії.
62. Відповідальність зубного техника.
63. Основні поняття про пожежу.
64. Пожежна безпека та основні умови виникнення пожежі.
65. Причини виникнення пожеж в лікувальних закладах.
66. Основні дії під час пожежі.

67. Електробезпека, основні поняття.
68. Вплив дії електричного струму на організм людини.
69. Основні правила електробезпеки в лікувально-профілактичному закладі.
70. Надання першої допомоги при ураженні електрострумом.

Практичне завдання.

1. Ви берете участь у роботі приймальної комісії коледжу. Проведіть вступний інструктаж абітурієнту, який подає документи до медичного коледжу.
2. Ви працюєте в зуботехнічній лабораторії та маєте стаж роботи більше 10 років. Проведіть первинний інструктаж з охорони праці прийнятому на роботу зубному техніку.
3. Ви працюєте в зуботехнічній лабораторії та маєте стаж роботи більше 10 років. Складіть інструкцію з безпечних прийомів роботи в основній кімнаті зуботехнічної лабораторії.
4. Ви працюєте в зуботехнічній лабораторії та маєте стаж роботи більше 10 років. Складіть інструкцію з безпечних прийомів роботи в гіпсувальній кімнаті зуботехнічної лабораторії.
5. Ви працюєте в зуботехнічній лабораторії та маєте стаж роботи більше 10 років. Складіть інструкцію з безпечних прийомів роботи в полімеризаційній кімнаті зуботехнічної лабораторії.
6. Ви працюєте в зуботехнічній лабораторії та маєте стаж роботи більше 10 років. Складіть інструкцію з безпечних прийомів роботи в паяльній кімнаті зуботехнічної лабораторії.
7. Ви працюєте в зуботехнічній лабораторії та маєте стаж роботи більше 10 років. Складіть інструкцію з безпечних прийомів роботи в ливарній зуботехнічної лабораторії.
8. Ви працюєте в зуботехнічній лабораторії та маєте стаж роботи більше 10 років. Проведіть оформлення та запис про проведений інструктаж з охорони праці в «Журнал реєстрації інструктажів з охорони праці».
9. Ви працюєте в зуботехнічній лабораторії та маєте стаж роботи більше 10 років. Визначте орієнтовні критерії небезпечних видів робіт в зуботехнічній лабораторії.
10. Ви працюєте в зуботехнічній лабораторії та маєте стаж роботи більше 10 років. Під час роботи молодого фахівця сталася надзвичайна ситуація. Проведіть розслідування цієї надзвичайної ситуації.
11. Ви працюєте в зуботехнічній лабораторії та маєте стаж роботи більше 10 років. Проведіть орієнтовне визначення шкідливих і небезпечних факторів, які можуть бути в зуботехнічній лабораторії.
12. Проведіть визначення параметрів мікроклімату (температура повітря) навчальної кімнати та дайте оцінку цьому показнику мікроклімату.
13. Проведіть визначення параметрів мікроклімату (відносна вологість повітря) навчальної кімнати та дайте оцінку цьому показнику мікроклімату.
14. Проведіть визначення параметрів мікроклімату (швидкість руху повітря) навчальної кімнати та дайте оцінку цьому показнику мікроклімату.
15. Назвіть заходи нормалізації параметрів мікроклімату навчальної кімнати.
16. Назвіть основні правила техніки безпеки під час роботи з інфікованим біологічним матеріалом.
17. Назвіть основні правила безпечного поводження з електричними приладами.
18. Ви працюєте в зуботехнічній лабораторії та маєте стаж роботи більше 10 років. Проведіть заходи безпечного розміщення електричних приладів в зуботехнічній лабораторії.
19. Назвіть способи усунення дії електричного струму на людину.
20. Під час роботи в зуботехнічній лабораторії працівник отримав електричну травму. Надайте першу допомогу травмованому працівнику.
21. Назвіть дії у разі розливу вогненебезпечних та вибухонебезпечних речовин.

22. Назвіть основні заходи пожежної безпеки під час експлуатації електроосвітлових і нагрівальних приладів.
23. Правила використання засобів оповіщення під час пожежі в медичному закладі.
24. Правила користування засобами пожежогасіння.
25. Правила користування планом евакуації та шляхами евакуації під час пожежі.
26. Назвіть заходи рятування працюючих зуботехнічної лабораторії під час пожежі.
27. Назвіть заходи рятування майна зуботехнічної лабораторії під час пожежі.

**8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ
ЗДОБУВАЧІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ
з навчальної дисципліни
«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ В
ГАЛУЗІ»
освітньо-професійна програма: Стоматологія ортопедична
на I семестр**

Оцінювання активності і знань здобувачів фахової передвищої освіти відбувається під час практичних занять, поточного письмового та усного контролю, виконання підсумкових завдань.

Усі види навчальної діяльності здобувачів фахової передвищої освіти оцінюються за чотирибальною (національною) шкалою.

Критерії оцінювання знань і вмінь

При оцінюванні досягнень здобувачів фахової передвищої освіти враховується:

- застосування системного підходу: вміння бачити місце питання, що розглядається, як в структурі теми, так і в структурі курсу в цілому;
- правильність та повнота розкриття питання, вміння чітко, логічно, систематизовано викласти матеріал;
- рівень осмислення навчального матеріалу, повнота розкриття змісту понять, характеру закономірних зв'язків та залежностей між явищами, які вони відображають, точність застосування наукових термінів;
- рівень виявлення аналітичних вмінь, вміння обґрунтувати основні положення викладеного матеріалу, демонструючи навички наукового узагальнення проблеми та вміння зробити достатньо мотивовані висновки;
- вільне володіння матеріалом як вміння зробити його повний або концентрований виклад, так і вміння використовувати матеріал у новій навчальній ситуації, знання основних концепцій проблеми, яка розглядається, вміння мотивовано викласти власну точку зору;
- вміння бачити прикладний аспект (практичне застосування) знань, що висвітлюються;
- використання додаткової літератури;
- культура мовлення.

Оцінка «5» (відмінно) ставиться, якщо у відповіді:

- зазначено і простежується розуміння місця питання, що розглядається, як в структурі теми, так і в структурі курсу в цілому;
- правильно і повно розкрито зміст матеріалу в обсязі програми, відповідь має яткий, логічний та послідовний характер;
- повністю розкрито зміст понять, точно використано наукові терміни;
- відповідь насичена глибокими та розгорнутими судженнями;
- зроблено аргументовані висновки;

• здобувач фахової передвищої освіти демонструє творче застосування знань при переформатуванні запитання.

Оцінка «4» (добре) ставиться, якщо у відповіді:

• зазначено і простежується розуміння місця питання, що розглядається, як в структурі теми, так і в структурі курсу в цілому;

• майже повно розкрито основний зміст матеріалу, відповідь структурована, проте наявні окремі помилки у послідовності викладу;

• надано правильне визначення понять і чітко використано наукові терміни;

• недостатньо виваженою та аргументованою є доказова база, недостатньо мотивовані висновки;

• здобувач фахової передвищої освіти вільно оперує знаннями, може застосовувати їх у новій навчальній ситуації;

• у відповіді трапляються окремі мовленнєві помилки.

Оцінка «3» (задовільно) ставиться, якщо у відповіді:

• зміст навчального матеріалу викладено неповно, фрагментарно, відповідь має недостатньо стійкий (здобувач фахової передвищої освіти відповідає невпевнено) та послідовний характер;

• допущено певні помилки й неточності у використанні наукової термінології та визначенні понять;

• відповідь має формальний та переважно репродуктивний характер, висновки не аргументовані та не охоплюють всього змісту викладеного матеріалу;

• у новій навчальній ситуації здобувач фахової передвищої освіти використовує лише окремі знання вивченого матеріалу;

• у відповіді наявні фактичні та мовленнєві помилки.

Оцінка «2» (незадовільно) ставиться, якщо у відповіді:

• здобувач фахової передвищої освіти неспроможний відтворити зміст навчального матеріалу у певній послідовності, у відповіді окремі фрагменти знань перемежуються з розрізненими фактами та загальними фразами;

• допущено грубі помилки при визначенні понять та використанні термінології;

• викладений матеріал не узагальнено, висновки не сформульовано;

• наявні грубі фактичні та мовленнєві помилки.

Оцінювання результатів практичної діяльності здобувачів фахової передвищої освіти

Оцінка «5» (відмінно) ставиться, якщо здобувач фахової передвищої освіти правильно та у повному обсязі виконує практичні завдання різного ступеню складності.

Оцінка «4» (добре) ставиться, якщо здобувач фахової передвищої освіти правильно виконує практичні завдання різного ступеню складності, але може допускати неточності, які не впливають на кінцевий результат.

Оцінка «3» (задовільно) ставиться, якщо здобувачем вищої освіти порушена послідовність виконання алгоритму практичних навичок, однак кінцевої мети досягнуто.

Оцінка «2» (незадовільно) ставиться, якщо здобувачем вищої освіти порушена послідовність виконання алгоритму практичних навичок і кінцевого результату не досягнуто (допущені помилки завдають шкоди здоров'ю пацієнта).

Оцінювання тестових завдань

Оцінка «5» (відмінно) - 100 - 85 % правильних відповідей

Оцінка «4» (добре) - 84 - 70 % правильних відповідей

Оцінка «3» (задовільно) - 69 - 51% правильних відповідей

Оцінка «2» (незадовільно) - 50 % і менше правильних відповідей

Оцінювання презентацій

Оцінка «5» (відмінно) - тему розкрито повно, використані матеріали демонструють розуміння теми, матеріал викладений в логічній послідовності, використані міждисциплінарні зв'язки, грамотно, раціонально використані можливості комп'ютерної анімації, презентація не перевантажена слайдами (12-18 слайдів), кожен слайд має заголовок, слайди прості та доступні, інформація подана кількома лаконічними реченнями у вигляді нумерованих або маркованих списків, раціонально використані графіки, малюнки, діаграми тощо. Здобувач фахової передвищої освіти чітко, впевнено та грамотно доповідає і викладає матеріал, відповідає на запитання, готовий до дискусії.

Оцінка «4» (добре) - тему розкрито частково, має місце порушення логічної послідовності, неповне використання міждисциплінарних зв'язків, допущені незначні граматичні помилки, недостатньо використані можливості комп'ютерної анімації, презентація перевантажена слайдами (або недостатньо слайдів для розкриття теми), на одному слайді багато дрібної інформації або суцільний текст, надто велика кількість фотографій чи інших зображень.

Оцінка «3» (задовільно) - наявні суттєві недоліки у виконанні презентації, тема розкрита частково, порушена логічна послідовність викладеного матеріалу, здобувач фахової передвищої освіти не завжди з розумінням підбирає матеріал, допущені помилки як у презентації, так і в доповіді. Не використані можливості комп'ютерної анімації, відсутній аналіз представлених матеріалів.

Оцінка «2» (незадовільно) - тема не розкрита, в роботі відсутні графіки, малюнки. Не використані можливості комп'ютерної анімації, відсутній аналіз представлених матеріалів. Здобувач фахової передвищої освіти не володіє матеріалом, не може відповісти на запитання.

Оцінювання рефератів:

Оцінка виставляється з урахуванням двох параметрів:

- 1) обсяг виконаного матеріалу;
- 2) якість написання роботи.

Оцінка «5» (відмінно) ставиться за роботу, яка має обсяг до 12 друкованих (рукописних) сторінок; проблема та актуальність, яка в ньому розглядається, викладена повно, послідовно, логічно; зроблено всі аналітичні розрахунки; список використаної наукової літератури нараховує 5-6 джерел, відповідає сучасним правилам оформлення бібліографії.

Оцінка «4» (добре) ставиться за роботу, яка має обсяг 8 сторінок; тема викладена досить повно, але є певні недоліки у логічному викладанні та не всі розрахунки; бібліографічний список нараховує 4-5 джерел, відповідає сучасним правилам, але містить певні помилки.

Оцінка «3» (задовільно) ставиться, коли обсяг роботи є недостатнім для викладення обраної проблеми, і тому проблема розглядається поверхово; у бібліографічному списку менше чотирьох наукових джерел і є помилки.

Оцінка «2» (незадовільно) ставиться, якщо тема нерозкрита, у бібліографічному списку менше 2 наукових джерел, і він подається не за сучасними правилами.

Оцінювання самостійної роботи

Оцінка «5» (відмінно) - здобувач фахової передвищої освіти надав повну, обґрунтовану відповідь на питання, використав всі рекомендовані джерела інформації, точно відповідає на поставлені питання, дотримана етика посилань.

Оцінка «4» (добре) - здобувач фахової передвищої освіти надав достатню відповідь на питання, використав матеріали основних джерел інформації, надає відповіді на поставлені питання, допускає незначні помилки в обґрунтуванні, дотримана етика посилань.

Оцінка «3» (задовільно) - здобувач фахової передвищої освіти орієнтується в поняттях, частково розкрив питання, використані тільки матеріали підручника, відповідає на поставлені питання невпевнено, допускає фактичні помилки, дотримана етика посилань, дотримана частково.

Оцінка «2» (незадовільно) - здобувач фахової передвищої освіти не виконав роботу, на поставлені питання не відповідає або допускає грубі помилки.

Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- екзамен;
- опитування індивідуальне, групове або фронтальне;
- усне або письмове опитування;
- стандартизовані тести;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- демонстрація практичних навичок;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- презентації здобувачів фахової передвищої освіти та виступи на наукових заходах/конференціях.

9. Список рекомендованої літератури: основна, допоміжна

Основна:

- Тарасюк В.С., Кучанська Т.Б. Охорона праці в лікувально-профілактичних закладах: безпека життєдіяльності. : підручник —К.: ВСВ «Медицина», 2010
- Желібо Є.П., Зацарний В.В., Заверуха Н.М. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. —К.: «Каравела», 2014
- Касевич Н.М., Шаповал К.І. Охорона праці та безпека життєдіяльності медичних працівників: Підручник, - К.: Медицина, – 2007

Допоміжна:

- Яворовський О.П., Шевцова В.М., Зенкіна В.І. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: навчальний посібник —К.: ВСВ «Медицина», 2018
- Пістун І.П., Кіт Ю.В. Безпека життєдіяльності.: навчальний посібник —Львів, 2010
- Москаленко В.Ф., Яворовський О. П., Ластков Д.О. Гігієна та охорона праці медичних працівників: навч. посіб. —К.: «Медицина», 2009
- Госіташвілі Г.Г. Основи охорони праці: Навч. посібник — Видавництво «Новий світ 2000» Львів, 2008
- Агеев Є.Я. Основи охорони праці.: Навчально -методичний посібник— Львів, 2009
- Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник —Київ «Каравела», Львів «Новий світ 2000», 2001
- Пістун І. П. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи): Навч. посіб – Львів «Триєда плюс», 2010

10. Інформаційні ресурси (Internet)

1. https://pidru4niki.com/1821100150808/bzhd/kategoriyno-ponyatiyniy_aparat_bezpeki_zhittvediyalnosti
2. <https://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/20077/1/%D0%9B%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F%20%E2%84%961.pdf>
3. <https://dsns.gov.ua/uk/abetka-bezpeki/diyi-naseleण्या-v-umovax-nadzvichainx-situacii-vojnogo-karakteru>
4. <http://www.dnopr.kiev.ua> Офіційний сайт Держгірпромнагляду.
5. <http://www.mon.gov.ua> Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.
6. <http://www.mns.gov.ua> Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
7. <http://www.social.org.ua> Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
8. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
9. <http://www.iacis.ru> Официальный сайт Межпарламентской Ассамблеи государств-участников Содружества Независимых Государств (МПА СНГ).
10. <http://base.safework.ru/iloenc> Энциклопедия по охране и безопасности труда МОТ.
11. <http://base.safework.ru/safework> Библиотека безопасного труда МОТ.
12. <http://www.nau.ua> Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».